

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Ойын арқылы оқыту: Балабақшадағы ойынның маңызы

ЖАРИЯЛАНДЫ 04.01.2025	ТІРЕК СӨЗДЕР балабақша, когнитивтік қабілет, ойын арқылы оқыту, тәрбиеші рөлі, шығармашылық даму	СІЛТЕМЕ https://bilimger.kz/174465/
---------------------------------	--	---

Нязбек Айнур

Әнел балабақшасы

Тәрбиеші

Аңдатпа

Бұл мақалада балабақшадағы ойын арқылы оқытудың балалардың психологиялық, әлеуметтік және интеллектуалдық дамуына тигізетін әсері жан-жақты қарастырылады. Ойын – баланың табиғи ортасы, ол оқу және тәрбиелік үдерісті жеңілдетудің тиімді құралы болып табылады. Мақалада ойын түрлері, олардың балалардың шығармашылық және когнитивтік әлеуетін дамытудағы рөлі, сондай-ақ тәрбиешілердің ойындарды ұйымдастыру әдістері талданған.

Кілт сөздер: ойын арқылы оқыту, балабақша, шығармашылық даму, когнитивтік қабілет, тәрбиеші рөлі.

Ойын – мектепке дейінгі жастағы балалардың негізгі әрекет түрі. Ол тек көңіл көтеру емес, сонымен қатар маңызды оқу және тәрбие құралы ретінде де қызмет етеді. Ойын барысында балалар қоршаған әлеммен танысып, әлеуметтік дағдыларды игереді, өз қиялын дамытады және эмоционалдық тұрақтылыққа ие болады. Қазіргі білім беру жүйесінде ойын арқылы оқыту әдістемесі баланың тұлғалық және интеллектуалдық әлеуетін ашудағы басты құрал ретінде қарастырылады. Бұл мақалада балабақшадағы ойынның түрлері мен оның педагогикалық маңызы

талқыланып, тәрбиешілердің рөлінің маңыздылығы көрсетіледі.

Ойынның психологиялық-педагогикалық негіздері

Ойынның психологиялық және педагогикалық негіздері оның баланың жан-жақты дамуына ықпал етуінен көрінеді. Психолог Л.С. Выготский: *“Ойын – баланың дамуының жетекші қызметі,”* деп, оның танымдық және эмоционалдық қабілеттерді дамытудағы рөлін ерекше атап өтеді. Ойын арқылы бала шындықты өз қиялы мен логикасының призмасы арқылы қабылдайды.

Сонымен қатар, Ж. Пиаже ойынның когнитивтік дамуындағы рөлін зерттей отырып, баланың ойыны арқылы қоршаған әлемді игеру қабілеті қалыптасатынын көрсетті. Баланың сөйлеу, ойлау және әлеуметтік мінез-құлық дағдыларының қалыптасуы көбінесе ойын барысында жүзеге асады. Педагогикалық тұрғыдан, ойынның тәрбиелік ықпалы оның белгілі бір мақсаттарға бағытталған ұйымдастырылуынан көрінеді.

Балабақшадағы ойын түрлері және олардың маңызы

Балабақшадағы ойындарды бірнеше түрге бөліп қарастыруға болады. Әрбір ойынның өзіндік ерекшеліктері мен педагогикалық мақсаты бар:

Дидактикалық ойындар.

Бұл ойын түрі балалардың білімін, ептілігі мен қабілеттерін дамытуға бағытталған. Мысалы, түрлі пішіндер мен түстерді ажырату, санау және логикалық тапсырмаларды шешу арқылы балалардың танымдық қабілеттері артады. Осындай ойындар балалардың зейінін, есте сақтау қабілетін және ойлау икемділігін жетілдіреді. Мысалы, “Кім жылдам?” ойыны балаларды есептеуге қызықтырады.

Рөлдік ойындар.

Баланың шығармашылығы мен әлеуметтенуіне арналған ойын түрі. Мұнда балалар өздерін қоғамдағы белгілі бір мамандық иесі ретінде елестетеді. Мысалы, “Дәрігер” ойыны арқылы балалар бір-біріне қамқор болуды, ал “Мұғалім” рөлінде өз ойын нақты жеткізуді үйренеді. Бұл ойын түрлері балалардың әлеуметтік дағдыларын жетілдіріп, өзара қарым-

қатынас мәдениетін қалыптастырады.

Қимыл-қозғалыс ойындары.

Бұл ойындар балалардың физикалық белсенділігін арттырады. Мысалы, “Секіртпе” немесе “Қуып жет” ойындары арқылы балалар дене бітімін нығайтып, координация мен ептілік қабілеттерін дамытады. Сонымен қатар, мұндай ойындар балалардың сергектігін сақтауға ықпал етеді.

Драматизациялық ойындар.

Бұл ойын түрі балалардың эмоциялық интеллектін және шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған. Балалар ертегілер мен әңгімелердің кейіпкерлерін сомдай отырып, өз сезімдерін білдірудің жаңа тәсілдерін меңгереді. Мысалы, “Қасқыр мен қой” ойыны арқылы балалар рөлдік қарым-қатынасқа бейімделеді.

Ойын арқылы оқытудың артықшылықтары

Ойын арқылы оқыту балалардың дамуына келесі артықшылықтарды береді:

Шығармашылық қабілеттердің дамуы.

Ойын барысында балалар өз қиялын еркін қолдана отырып, жаңа идеялар ойлап табады. Олар ойын арқылы қоршаған ортаны зерттеп, жаңашыл көзқарас қалыптастырады. Мысалы, “Құрылысшы” ойынында бала түрлі құрылыс нысандарын жасап, кеңістіктік ойлау қабілетін дамытады.

Коммуникативтік дағдылардың қалыптасуы.

Ойын балаларды топпен жұмыс істеуге, өзара түсіністікке жетуге және өз пікірін анық жеткізуге үйретеді. Бірлескен ойындар балалардың басқа адамдармен қарым-қатынас жасаудағы сенімділігін арттырады.

Мотивацияның жоғарылауы.

Ойын арқылы оқу процесі қызықты әрі жеңіл өтеді. Балалар күрделі ұғымдар мен білімдерді ойын арқылы меңгергенде, оларды түсіну жеңілдейді. Бұл әдіс балалардың білім алуға деген ынтасын арттырады.

Тәрбиелік ықпалы.

Балалар ойын барысында өздерін тәртіпке салып, ережелерді сақтауды

үйренеді. Сонымен қатар, бір-біріне деген құрмет пен жауапкершілік сезімдерін қалыптастырады.

Тәрбиешінің рөлі

Балабақшада тәрбиешінің ойындарды ұйымдастырудағы рөлі ерекше маңызды. Тәрбиеші балалардың жас ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, ойындардың мазмұны мен құрылымын анықтайды. Сонымен қатар, ол балалардың ойынға белсенді қатысуын қадағалап, қажет болған жағдайда бағыт-бағдар береді.

Тәрбиеші ойын барысында балалардың жеке қабілеттерін ашып, олардың шығармашылық және танымдық әлеуетін дамытуға ықпал етеді. Ол ойынның мазмұнын қызықты әрі тәрбиелік құндылығы жоғары етіп жасауға міндетті. Мысалы, “Білгіштер жарысы” ойынында балалар логикалық ойлау қабілеттерін дамытса, тәрбиеші олардың зейінін басқарады.

Балабақшадағы ойын арқылы оқыту балалардың интеллектуалдық, эмоциялық және физикалық дамуының маңызды құралы болып табылады. Ойын баланың оқу процесіне деген қызығушылығын арттырып, олардың шығармашылық әлеуетін ашады. Тәрбиешілер ойын әдістерін тиімді қолдану арқылы балалардың жан-жақты дамуына ықпал етеді. Сондықтан ойын балабақша білім беруінің негізгі элементі ретінде маңызды орын алады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. *Сухомлинский В.А. Балаға жүрек жылуы.*
2. *Выготский Л.С. Ойын және оның баланың дамуына ықпалы.*
3. *Құдайбергенова К. Мектепке дейінгі білім беру әдістемесі.*
4. *Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі білім беру стандарты.*